

OBRANA PROTI NEZÁKONNOSTI

Je naší chybou, že nejsme honěni v zákonech a že jich proto často ani neumíme využít na svou obranu. Zejména ti, kteří se dostanou do konfliktu s mocí poprvé a nemají tedy žádnou předběžnou zkušenost, propadnou někdy panice, znemožní se jim styk s advokátem, nevědí, nač mají právo, jsou-li uvrženi do vazby. Izolace je zejména v prvním období po zatčení naprostá, mohou se tedy dopustit i různých vážných chyb, na které zbytečně doplácí.

Dnes bychom se chtěli věnovat jedné otázce, jež rovněž není dosti jasná - škody způsobené nesprávným rozhodnutím o vazbě. Co učinit, jestliže byl někdo vzat do vazby, vyšetřován, obviněn z trestných činů, později však z vazby propuštěn a posléze bylo proti němu trestní stíhání zastaveno?

Odpověď: Zákon č. 58/1969 Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou rozhodnutím orgánu státu nebo jeho nesprávným úředním postupem pamatuje ve svých paragrafech 5-8 na ty případy, kdy byla vazba uvalena na osobu, proti níž bylo trestní řízení později zastaveno. /Může jít dále o případy, že taková osoba byla zproštěna obžaloby, případně byla na ní vykonán podle soudního rozhodnutí trest, avšak později bylo prokázáno, že tento trest byl udělen nesprávně./

V těchto případech zákon přiznává poškozené osobě právo na náhradu škody /par. 5. odst. 1. tohoto zákona/. Podle téhož zákona - par. 8 - nemůže se státní orgán "zprostit odpovědnosti".

Co je třeba učinit?

Obrátit se se stížností na ministerstvo spravedlnosti té republiky, na jejímž území má sídlo orgán, který rozhodl v prvním stupni. Ministerstvo musí tento nárok projednat a odškodnit poškozeného do šesti měsíců ode dne podání žádosti.

Pokud by se tak nestalo, může se poškozený osoba domáhat přiznání nároku u soudu /par. 10. citovaného zákona/.

Právo na náhradu škody nelze poskytnout podle tohoto zákona tomu, kdo se sám si vazbu zavinil zejména pokusem o útěk nebo jiným jednáním, které mohlo vyvolat obavu státního orgánu, že by vyšetřování mohlo být narušeno, není-li za spáchaný trestný čin trestně odpovědný, a byl obžalobou zproštěn nebo dostal milost

- byl amnestován.

V případě vazby, jež v posledních letech byla uvalena na četné československé občany, kteří pak byli propuštěni a proti nimž bylo trestní stíhání zastaveno, je řeč zákona zcela jednoznačná: občan má právo na náhradu škody, a nejde přirozeně jen o náhradu ušlé mzdy apod., ale i o další součásti takové škody, včetně újmy na zdraví, ochranu osobnosti, ztrátu rukopisů a knih apod.

PILÁŘ V STROM ŽIVOTA

Také Jan Pilař pojal úmysl shrnout své literární črty a vzpomínky od roku 1935 do roku 1980 jako nedávno Rybák a Skála. Nazval tento soubor "Strom života" a vydal jej v tlustém spise zvicím přes 590 stran. Proti nedávnému Skálově výboru čteme u Pilaře mnohem víc literárně historických prací o Hálkovi, Nerudovi, Vrchlickém i autorech jeho generace. Není to špatné ohlédnutí, leč teré z těch portrétů jsou věcné a užitečné. Horší je to s různými články, které prozrazují, že Pilař vždy v rozhodujících meznících se choval i jednal v linii, i když ta linie byla pokřivená a dogmatická. Všude byl Blahynka o něm v doslovu píše, že se vždy stavěl proti pokusům odvádět "kulturu od jejích společenských povinností". Kam to došlo, dokumentuje sám: "Když o několik let později antisocialistické snahy nabudou na síle a vehemenci, Jan Pilař hovoří do moskevského rozhlasu o básnickém "poselství internacionalismu". Není divu, že se pak v sedmdesátých letech podílí na obnově české poesie a jejího společenského dosahu".

Víme dobře, jak to "podílení" vypadalo... Zakázal spolu se Skálou vydávat Seiferta, Mikuláška, Skácela i desítky dalších autorů, jejich smlouvy právně anuloval a sazbu připravených knih dal rozmetat.

Pilař vzpomíná sentimentálně na Josefa Kainara, který se dal získat pro funkci předsedy přípravného výboru Svazu spisovatelů, když ministerstvo vnitřní předchozí svaz s předsedou Jaroslavem Seifertem zrušilo. Pro "chudáka"

JUSTUS

Kainara, který "od rybářského prutu na Ždání musel často odjíždět do Prahy, znamenalo to nemalé úsilí". To úsilí se Kainarovi, jak víme, finančně rentovalo...

Nepřesně líčí Pilar /ostatně stejně se mylí i A. Brousek v nedávné knize "Na brigádě" vydané u Škvoreckého/ i kritiku poesie V. Nezvala. Opakuje jen nepravdy taufrovsko-štollovského klanu, když píše: "Horlivost mladých radikálů z okruhu Mladé fronty se nechtěla smířit ani s poezií, jak ji například ve své první poválečné sbírce Veliký orloj představoval Nezval. Útoky proti této sbírce... byly vedeny z různých pozic." Jak známo, vyšla tehdy v Mladé frontě dvě kritiky - Nezvalova Velikého orloje, a to v mírné kritické poloze - a Halasovy sbírky V řadě, a ta byla zcela kladná. A právě toto srovnání Nezvala nepřičetně - ano jen toto slovo vyjadřuje jeho tehdejší reakci - vrůstlo. Vyvolalo hysterii, jako by šlo o organizovaný útok, zvláště když k tomu o něco později přidal i úsměvnou parodii veršovou, která vznikla snad v okruhu časopisu Kulturní politika. Zesměšňovaly se tu Nezvalova povrchnost a bohužel i servilnost, s jakou tehdy opěval různé tehdejší veličiny politického pounorového života včetně jejich manželek. Ve své první sbírce Kainara, která vyšla v roce 1956, opěvovala jeho manželka.

Nezval "přesvědčil" V. Kopeckého /má v této sbírce básně k jeho padesátinám/, že je to tažení "nepřátel" a že nejde jen o Nezvala, ale o stranu... Vložila se do toho nebezpečnost a celá záležitost skončila ostrými zásahy, vyhazovy ze zaměstnání, stranickými tresty i dalšími postihy mladých lidí. Nejednou ve svých invektivách útočí Pilar v i na V. Černého; přitom se nestydí například při vzpomínce na básníka Jiřího Ortena zamlčet, že o jeho smrti napsal za okupace v Kritickém měsíčníku statečný nekrolog právě V. Černý.

Můžeme snadno uhádnout, kde stojí v roce 1956 při maďarských událostech. Odsuzuje dokonce i "polské soudruhy, ožejich rezolucí maďarským událostem a zejména k sovětské pomoci nepomáhala v té chvíli socialistickému internacionálistu." Své dogmatické vyznání z oněch let formuluje takto: "Objektivismus, třeba zastíraný odbornictvím, je největší překážkou naší cesty vpřed. Dovolujeme lidem aby se tvářili jako objektivní posuzovatelé a míchali hodnoty." Netrvalo tehdy dlouho - v letech 1956 a 1957 - a od slov přешel režim k činům: "Objektivní posuzovatelé" byli likvidováni. I v nakladatelství Svazu spisovatelů.

Je jenom logické, že Pilarovo působení "vyvrcholilo" v období tzv. konzolidace. Je známa jeho úloha, kterou sehrál kolem Jaroslava Seiferta. V nedávné době ji dokumentoval Zdeněk Hrubý v práci "Rozloučení s Jaroslavem Seifertem". A také nyní, kdy se připravuje nový sjezd Svazu spisovatelů, patří Pilar k vládoucí skupině Skálů, Rybáků, Kozáků a Adlové, jejíž snahou je vyloučit jakýkoliv plodný vliv sovětských spisovatelských diskusí a zachovat vše při starém. Dal se slyšet, že právě teď se prý ukáže, kdo je pevný a kdo ne. A kdo zůstane věrně stát na dosavadních pozicích. Principál principialismu. Ignotus.

OBRÁCENÍ JOSEFA KOZÁKA

Nejezdí už pro rozumy
éroflotem na východ.

Najednou mu vzory z Moskvy
nejdou ani trochu vhod.

Kozáčka dřív tančil s chutí,

nezřikal se razance,

ale teď mu, ač se nutí,

není vůbec do tance.

ENCYÁN